

บทความวิจัย

การพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย Development on Strategies for Holistic Health Promotion of Prisoners in Loei Provincial Prison

Received: Aug 18, 2020

Revised: Oct 26, 2021

Accepted: Nov 18, 2021

จันทิรา หอมวิจิตรกุล วท.ม. (Janthira Homvijitkul, M.Sc.)¹วีระนุช แยมยิม ป.ร.ด. (Weeranuch Yamyim, Ph.D.)²พรกมล ระหาญนอก ป.ร.ด. (Pornkamon Rahannok, Ph.D.)³ปิยะพงษ์ ชูมศรี ส.ด. (Piyapong Choomsri, Dr.PH.)⁴

บทคัดย่อ

บทนำ: ผู้ต้องขังเป็นกลุ่มเปราะบางที่มีความต้องการด้านสุขภาพแต่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ ทำให้ได้รับบริการที่มีคุณภาพไม่เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการ การพัฒนายุทธศาสตร์เป็นกลไกและแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ต้องขัง และเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษไปแล้ว เพื่อคืนคนสุขภาพดีสู่สังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย: เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลยและประเมินผลยุทธศาสตร์ภายใต้กรอบแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ 2550

ระเบียบวิธีวิจัย: ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานด้วยวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ 350 คน และกลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ 56 คน ระหว่างเดือนเมษายน 2563 - เมษายน 2564 แบ่งการศึกษาเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขัง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสอบถาม สัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม ระยะที่ 2 การพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขัง โดยการประชุมระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม และใช้ SWOT Analysis เป็นกรอบในการระดมความคิดเห็น ระยะที่ 3 การประเมินยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขัง โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนาคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย: พบว่า ระยะที่ 1 สภาพการจัดและเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ต้องขัง อยู่ในระดับปานกลาง (mean=3.25, SD=.86) สภาพปัญหาที่คุมขังแออัด กิจกรรมไม่น่าสนใจ และจำนวนเจ้าหน้าที่พยาบาลในเรือนจำไม่เพียงพอ ต้องการสนับสนุนวิทยากรและเครือข่ายภายนอก ระยะที่ 2 ได้วิสัยทัศน์คือ “เรือนจำจังหวัดเลยเป็นองค์กรที่มุ่งเน้นในการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังแบบองค์รวมและผสมผสาน” ประกอบด้วย 2 พันธกิจครอบคลุมมิติสุขภาพ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ ภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การส่งเสริม 2) การป้องกัน 3) การรักษาพยาบาล 4) การฟื้นฟู 5) การส่งต่อ 6) การสนับสนุนระบบสุขภาพ ระยะที่ 3 การประเมินยุทธศาสตร์ด้านความเหมาะสม สอดคล้องกับนโยบาย ความเป็นไปได้นำไปปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (mean=4.60, SD=.55)

สรุปผล: ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย ครอบคลุมทุกมิติสุขภาพ และมีมิติการดูแลสุขภาพ พร้อมกับการสนับสนุนและพัฒนาาระบบสุขภาพ ทำให้ผู้ต้องขังดูแลสุขภาพตนเองได้อย่างเหมาะสม ปรับตัวตามสภาพสิ่งแวดล้อม อยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ Corresponding author นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนากุมารเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จังหวัดเลย,
E-mail: janthira1817@gmail.com

^{2,4} อาจารย์ประจำสาขายุทธศาสตร์การพัฒนากุมารเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จังหวัดเลย,

E-mail: ²smilemile_46@hotmail.com, ³Pornkamon6556@gmail.com, ⁴Choomseer@gmail.com

Regional Development Strategy, Loei Rajabhat University, Loei, Thailand.

ข้อเสนอแนะ: ผลที่ได้จากงานวิจัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเรือนจำอื่นๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ต้องขังให้ครอบคลุมมิติสุขภาพและมิติการดูแลสุขภาพ

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์ การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม ผู้ต้องขัง

Abstract

Introduction: Prisoners are considered a vulnerable group with limited access to health services leading to insufficient quality service to meet the needs. Strategic development was the mechanism and method to promote holistic health of prisoners. And when the prisoners have been released, they would return to the society as healthy people.

Research objectives: The study aimed to: (a) develop a holistic health promotion strategy for prisoners in Loei Provincial Prison; and (b) evaluate strategies under the concept of holistic health promotion under the National Health Act 2007.

Research methodology: This study used a mixed-method design both quantitative and qualitative methods. Participants in quantitative part included 350 prisoners, and 56 informants in qualitative part. Study was conducted from April 2020 to April 2021 and divided into 3 phases. Phase 1, this phase aimed to examine the problems and needs for holistic health promotion activities requested by the prisoners. Instruments used in this phase were questionnaires, in-depth interviews, and focus group discussions. Phase 2, this phase aimed to develop the holistic health promotion strategy for prisoners using brainstorming participation method, and SWOT analysis as a framework for brainstorming. Phase 3, this phase aimed to assess the holistic health promotion strategy for prisoners using a questionnaire. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics (percentage, mean, and standard deviation). Qualitative data were analyzed using content analysis.

Results: Results showed that in phase 1, the present activities and the engagement in the activities of the prisoners was at a moderate level (mean=3.25, SD=.86) with congested confinement problem, uninteresting activity, and under staff of nursing providers, and need for more lecturers and external networks. In phase 2, a vision as “Loei Provincial Prison focusing on holistic care and integrated health care of prisoners” was emerged. It consists of 2 missions covering 4 health dimensions, namely physical, mental, social, and economic. There were 6 strategies as follows: 1) promotion, 2) prevention, 3) medical treatment, 4) rehabilitation, 5) referral, and 6) health system support. In phase 3, the strategic evaluation for suitability, relevancy to policy, and possibility for implementation were at the highest level (mean=4.60, SD=.55).

Conclusion: Holistic Health Promotion Strategies for prisoners in Loei Provincial Prison should cover all dimensions of health and health care dimensions along with support and development of the health system. This strategy helps prisoners to properly take care of their health, adapt themselves to the environment, living together, and support each other.

Implications: Results from the study could be applied in other prisons to promote the holistic health of prisoners covering health dimensions and health care dimensions

Keywords: strategy, holistic health promotion, prisoners

บทนำ

คุณภาพสุขภาพของคนไทยทุกวัยเป็นความท้าทายสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แม้ว่าการเข้าถึงระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขของคนไทยจะมีความครอบคลุมทุกกลุ่มวัยเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงมีปัญหาเรื่องคุณภาพการให้บริการที่มีมาตรฐานแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ทำให้ยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำ^{1,2} โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มเปราะบางและต้องการด้านสุขภาพ แต่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ ไม่มีหลักประกันสุขภาพ ทำให้ได้รับบริการที่มีคุณภาพไม่เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการทางด้านสุขภาพในระยะยาว³ ในขณะที่เรือนจำทั่วประเทศสามารถรองรับผู้ต้องขังได้ประมาณ 200,000 คน ปัจจุบันจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำเกินความจุของพื้นที่ไปมากกว่า 140,000 คน ปัญหาผู้ต้องขังล้นคุกเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนพบว่าประเทศไทยมีวิกฤตการควบคุมผู้ต้องขังรองจากประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย⁴ ในจำนวนนี้มีผู้ต้องขังเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมมากที่สุด คือ มากกว่าร้อยละ 79 ซึ่งในแต่ละปีกรมราชทัณฑ์ต้องรับผู้ต้องขังเข้าคุกเพิ่มเข้าไปมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง มากกว่าจำนวนผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยตัว⁵ ซึ่งปัญหาที่เรือนจำและผู้ต้องขังกำลังเผชิญอยู่มีอย่างน้อย 2 ประการ ได้แก่ จำนวนผู้ต้องขังล้นคุก และผู้พ้นโทษทำผิดซ้ำต้องกลับมาเข้าคุกใหม่ ในเรือนจำจังหวัดเลยก็เช่นเดียวกัน โดยพบปัญหาเกินความจุของพื้นที่มากกว่า 1,000 คน มีผู้ต้องขังทั้งหมด 2,168 คน เพศชาย 1,931 คน เพศหญิง 237 คน ประเภทคดีเกี่ยวกับยาเสพติด มากที่สุดร้อยละ 75.88 ส่วนปัญหาด้านสุขภาพของผู้ต้องขัง พบว่าปัญหาสุขภาพ 5 ลำดับแรก ดังนี้ 1) วัณโรคปอด 2) ไข้หวัดใหญ่ 3) โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง 4) สุขภาพจิต (จิตเวช) และ 5) โรคเอดส์ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบผู้ต้องขังป่วยด้วยโรคเรื้อรังประมาณร้อยละ 10 ของผู้ต้องขังทั้งหมด⁶

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการรักษาและการส่งตัวผู้ต้องขังออกไปรับการรักษาพยาบาลยังสถานพยาบาลนอกเรือนจำ อีกทั้งผู้ต้องขังไม่รู้จักรักษาดูแลสุขภาพตนเองขณะอยู่ในเรือนจำ รวมทั้งระบบการดูแลสุขภาพและป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสุขภาพภายในเรือนจำไม่เพียงพอ ส่งผล

กระทบต่อสุขภาพผู้ต้องขัง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาวิธีส่งเสริมสุขภาพของผู้ต้องขังให้สามารถดูแลตัวเองได้ในระหว่างอยู่ในเรือนจำ แต่การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมเป็นการกิจที่ยากและท้าทายอย่างมาก ไม่สามารถสำเร็จได้ง่าย² จึงจำเป็นต้องพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ต้องขังในเรือนจำให้ครอบคลุมทุกมิติ สอดคล้องกับสภาพปัญหาในจังหวัดเลยที่ยังไม่มียุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ต้องขัง ดังนั้น วิธีการดังกล่าวจึงมีความจำเป็นสำหรับการแก้ปัญหาสุขภาพของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม⁷ ของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย เป็นแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ต้องขัง และเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษไปแล้ว จะเป็นประชาชนที่มีสุขภาพดี อันเป็นการคืนคนสุขภาพดีสู่สังคม ไม่ทิ้งกลุ่มคนด้อยโอกาสกลุ่มเปราะบางไว้ข้างหลัง โดยให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า เป็นพลเมืองที่ช่วยในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย
2. เพื่อประเมินยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ 2550⁷ โดยศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาและความต้องการกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขัง ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขัง ที่ครอบคลุมทั้งทางกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ แล้วประเมินยุทธศาสตร์ด้านความเหมาะสม ความสอดคล้องกับนโยบาย ความเป็นไปได้นำไปปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) โดยการศึกษาเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม (Brainstorming) ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร (Population) ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเรือนจำจังหวัดเลย โรงพยาบาลเลย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย และโรงพยาบาลจิตเวชเลยราชนครินทร์ 56 คน และผู้ต้องขัง 2,168 คน^๑

กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ด้วยการคำนวณตามสูตรของยามานะ^๒ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง 350 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นแบ่งตามเรือนนอน 7 เรือนนอน เรือนนอนละ 50 คน เพื่อให้ข้อมูลมีการกระจายและครอบคลุม

กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) การสัมภาษณ์เชิงลึก 10 คน การสนทนากลุ่ม 16 คน และการระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม 30 คน รวม 56 คน

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และความต้องการกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย ใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม 2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 3. แบบสนทนากลุ่ม

1. แบบสอบถาม สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนคำถามปลายเปิดใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ได้คำดัชนีความ

สอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) เท่ากับ .865 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .841

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้บริหาร เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาและนโยบายของรัฐในการส่งเสริมสุขภาพผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย และประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและตัวแทนผู้ต้องขัง เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมสุขภาพผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. แบบสนทนากลุ่ม เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลประเด็นการสนทนากลุ่มสำหรับกลุ่มตัวแทนผู้ต้องขัง เกี่ยวกับกิจกรรมที่ต้องการและเหมาะสมในการส่งเสริมสุขภาพผู้ต้องขังในเรือนจำ ส่วนที่ 2 ข้อมูลประเด็นการสนทนากลุ่มสำหรับกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพ เกี่ยวกับกิจกรรมที่เหมาะสมในการส่งเสริมสุขภาพผู้ต้องขัง งบประมาณ ความช่วยเหลือ และสิ่งสนับสนุน ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 การพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

โดยการประชุมระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม (Brainstorming) ในการพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย วิเคราะห์ด้วยเทคนิค SWOT Analysis วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก^๓ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน เป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) โดยใช้กรอบ 4Ms ประกอบด้วย บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการบริหารจัดการ (Management) 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เป็นการวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และภาวะคุกคาม (Threats) โดยใช้กรอบ STEP ประกอบด้วย สังคม (Social) เทคโนโลยี (Technology) เศรษฐกิจ (Economic) และการเมืองหรือนโยบาย (Politics) 3) สรุป

ประเด็น 4) กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goal) ประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และกำหนดโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง 5) จัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย

ระยะที่ 3 การประเมินยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย แล้วนำทดลองใช้ยุทธศาสตร์และประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินยุทธศาสตร์ เป็นแบบสอบถาม ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้องกับนโยบายความเป็นไปได้นำไปปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ของยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนคำถามปลายเปิดใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.971

การประเมินยุทธศาสตร์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดเลย หัวหน้าสถานพยาบาลเรือนจำจังหวัดเลย รองผู้อำนวยการฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลจิตเวชเลยราชนครินทร์ ผู้ตรวจการพยาบาลโรงพยาบาลเลย และหัวหน้างานยาเสพติดและงานสุขภาพเรือนจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านสุขภาพในเรือนจำและมีบทบาททางวิชาการเกี่ยวกับสุขภาพมากกว่า 5 ปี และแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมในด้านวิทยากร สถานที่ ระยะเวลา และสิ่งสนับสนุน ตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบ

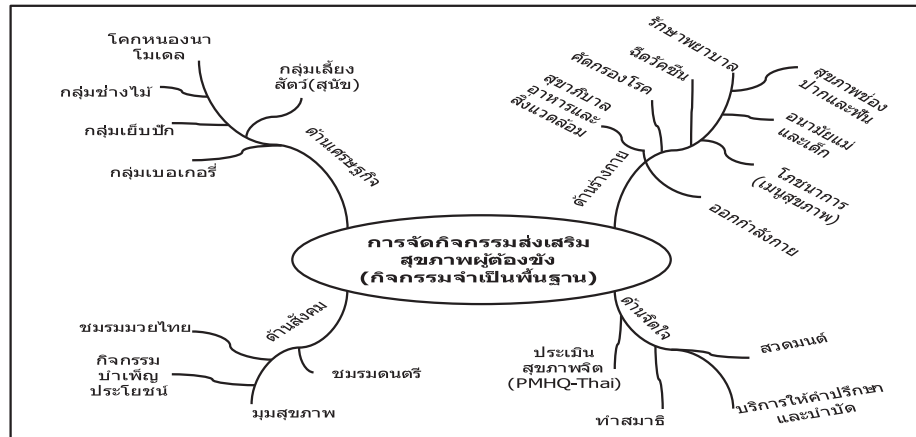
องค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนคำถามปลายเปิดใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ .970 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .942

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยในครั้งนี้ได้เสนอโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์โรงพยาบาลเลย ได้รับการรับรองและอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยได้ หมายเลขจริยธรรมการวิจัย คือ EC 003/2564 ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2563

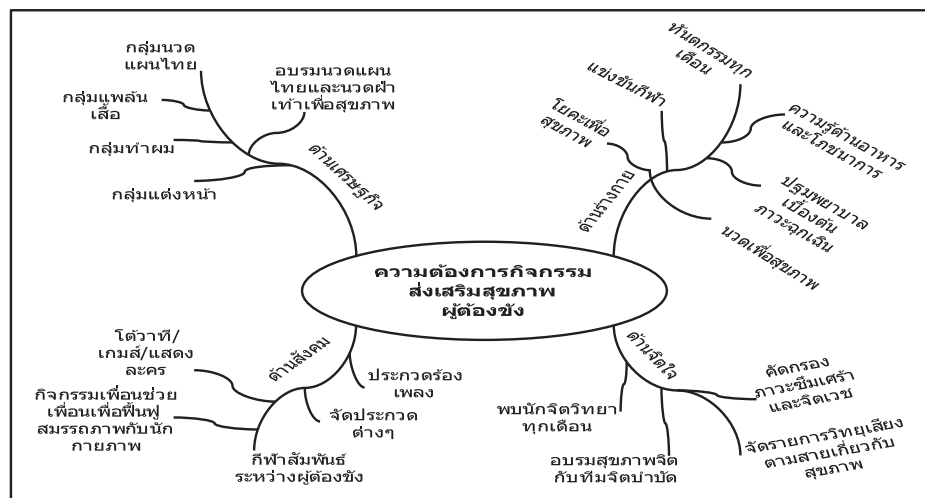
ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาและความต้องการกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย พบว่า การจัดและการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย ภาพรวมการจัดและเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.25, SD=.86) ส่วนสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (Mean=2.09, SD=1.27) เมื่อแบ่งตามลำดับของปัญหาการจัดกิจกรรม พบว่า ลำดับที่ 1 กิจกรรมไม่น่าสนใจ ลำดับที่ 2 สถานที่ไม่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม ลำดับที่ 3 ไม่มีแรงจูงใจในการเข้าร่วม และจากสภาพปัญหาความแออัดภายในเรือนจำ ทำให้บางกิจกรรมไม่เหมาะสม ต้องปรับตามบริบท และจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ โดยรวมการจัดกิจกรรมจำเป็นพื้นฐานการส่งเสริมสุขภาพผู้ต้องขังในเรือนจำ ดังแผนภูมิที่ 1

ความต้องการกิจกรรมสุขภาพ พบว่า ต้องการให้มีการส่งเสริมการออกกำลังกาย ด้าน โดยเฉพาะ โยคะเพื่อสุขภาพ เต้นลีลาศ มีพระหรือวิทยากรภายนอกมาบรรยายส่งเสริมให้จิตใจคลายเครียด และสนุกสนานน่าสนใจ มีโครงการเพื่อนช่วยเพื่อนในการฟื้นฟูร่างกายที่ป่วยและพิการ มีกลุ่ม

วาดภาพหรือแฟนซีเสื้อ และต้องการให้มีเจ้าหน้าที่มาแนะนำอาชีพหรือจ้างงานเมื่อพ้นโทษ อยากให้ฝึกอาชีพแต่งหน้าทำผม อยากให้มีการฝึกนวดแผนไทย เป็นต้น โดยรวมความต้องการกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ดังแผนภูมิที่ 2

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย นำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goal) ประเด็นยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ และแผนงาน/โครงการดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์: เรือนจำจังหวัดเลยเป็นองค์กรที่มุ่งเน้นในการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังแบบองค์รวมและผสมผสาน

พันธกิจ: 1. ส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขัง ในด้าน

ร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ 2. พัฒนาแบบผสมผสานครอบคลุมด้านส่งเสริม ป้องกัน รักษา ฟื้นฟู ส่งต่อ รวมทั้งพัฒนาระบบสนับสนุนบริการสุขภาพ **เป้าประสงค์ :** ผู้ต้องขังสุขภาพดี ดูแลตนเองได้อย่างเหมาะสม คำนึงสุขภาพดีสู่สังคม

ประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม ผู้ต้องขัง ครอบคลุมมิติสุขภาพ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้ผสมผสานมิติการดูแลสุขภาพภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์ คือ 1) การส่งเสริม

2) การป้องกัน 3) การรักษาพยาบาล 4) การฟื้นฟู 5) การส่งต่อ และ 6) การสนับสนุนระบบสุขภาพ และมี 14 กลยุทธ์ 14 ตัวชี้วัด 76 โครงการ/กิจกรรม ผู้รับผิดชอบในแต่ละยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ด้านร่างกาย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมสุขภาพผู้ต้องขังให้มีสุขภาพแข็งแรง สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้อย่างเหมาะสม ยุทธศาสตร์ที่ 2 การป้องกันสุขภาพผู้ต้องขัง ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรค ยุทธศาสตร์ที่ 3 การรักษาพยาบาลผู้ต้องขังตามเกณฑ์มาตรฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การฟื้นฟูสุขภาพผู้ต้องขังไม่ให้เสื่อมถอยหรือพิการ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งต่อผู้ต้องขังสุขภาพดีสู่สังคม ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสนับสนุนบริการสุขภาพผู้ต้องขังให้มีคุณภาพ และ 6 กลยุทธ์ 6 ตัวชี้วัด 42 โครงการ/กิจกรรม

ยุทธศาสตร์ด้านจิตใจ 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมสุขภาพผู้ต้องขังให้มีความสุข สามารถดูแลตนเองได้อย่างเหมาะสม ยุทธศาสตร์ที่ 2 การป้องกันสุขภาพจิตผู้ต้องขัง ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรค

ตารางที่ 1 การประเมินยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย

ประเด็น	ความเหมาะสม			ความสอดคล้องกับนโยบาย			ความเป็นไปได้นำไปปฏิบัติ			การนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ภาพรวมของยุทธศาสตร์	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
1. ยุทธศาสตร์ด้านร่างกาย	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
2. ยุทธศาสตร์ด้านจิตใจ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3. ยุทธศาสตร์ด้านสังคม	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มากที่สุด
4. ยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ	4.40	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย ได้ดำเนินการจัดโครงการ/กิจกรรมตามยุทธศาสตร์ (นาร่อง) โดยลงมือปฏิบัติจริง (Learning action) และผลการประเมินความพึงพอใจ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมมาก ร้อยละ 82 ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมมาก ร้อยละ 92 และความพึงพอใจต่อกิจกรรมด้านวิทยากร สถาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การรักษาพยาบาลผู้ต้องขัง ตามเกณฑ์มาตรฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การฟื้นฟูสุขภาพจิตผู้ต้องขัง ไม่ให้เสื่อมถอย ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งต่อผู้ต้องขังสุขภาพจิตดีสู่สังคม ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสนับสนุนบริการสุขภาพจิตผู้ต้องขังให้มีคุณภาพ และ 6 กลยุทธ์ 6 ตัวชี้วัด 26 โครงการ/กิจกรรม

ยุทธศาสตร์ด้านสังคม 1 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมผู้ต้องขังให้มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างเหมาะสม และ 1 กลยุทธ์ 1 ตัวชี้วัด 5 โครงการ/กิจกรรม

ยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ 1 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมผู้ต้องขัง ให้สามารถดูแลตนเอง และส่งเสริมอาชีพและเสริมสร้างรายได้เมื่อพ้นโทษ และ 1 กลยุทธ์ 1 ตัวชี้วัด 3 โครงการ/กิจกรรม

ระยะที่ 3 ผลการประเมินยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย ในภาพรวมของยุทธศาสตร์อยู่ในระดับมากที่สุด (mean=4.60, SD=.55) ยุทธศาสตร์มีความสมบูรณ์ ครบถ้วน ไม่ต้องปรับปรุงหรือแก้ไข ส่วนใดเพิ่มเติม ดังตารางที่ 1

ที่ ระยะเวลา และสิ่งสนับสนุนในการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับมาก (mean=4.28, SD= .49)

สรุปผลการวิจัย

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย ครอบคลุมทุกมิติสุขภาพของผู้ต้องขังทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ ผสมผสานมิติการดูแลสุขภาพตั้งแต่ส่งเสริม ป้องกัน รักษา ฟื้นฟู ส่งต่อ

และสนับสนุนบริการสุขภาพ ทั้งนี้ผู้ต้องขังเป็นกลุ่มเปราะบาง ต้องได้รับการดูแลสุขภาพให้ครอบคลุมทุกมิติไปพร้อมกับการสนับสนุนและพัฒนาระบบสุขภาพ ทำให้ผู้ต้องขังสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้อย่างเหมาะสม ปรับตัวตามสภาพสิ่งแวดล้อมและอยู่ร่วมกัน พึ่งพาและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสภาพปัจจุบันการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังมีภาวะการเจ็บป่วยและโรคประจำตัว ในแต่วันมีผู้ต้องขังต้องรับบริการด้านสุขภาพที่สถานพยาบาลเรือนจำ เฉลี่ย 60 รายต่อวัน และบางคนเจ็บป่วยต้องไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลภายนอก ซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ การเจ็บป่วยซึ่งมาจากสุขภาพของผู้ต้องขังและจากสภาพความแออัดภายในเรือนจำ รวมทั้งจำนวนเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพในเรือนจำไม่เพียงพอ ทำให้การจัดกิจกรรมสุขภาพไม่ครอบคลุมทุกกิจกรรมที่จำเป็นพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นด้านส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาล และฟื้นฟูสภาพ จึงได้รับการบริการไม่เพียงพอและตอบสนองต่อความต้องการด้านสุขภาพของผู้ต้องขัง โดยเฉพาะกิจกรรมทางสังคมอยู่ในระดับน้อย กิจกรรมไม่น่าสนใจในการเข้าร่วม เนื่องมาจากยังไม่สามารถปรับตัวในสังคมและสิ่งแวดล้อมภายในคุกและจากสภาพจิตใจที่ไม่พร้อมรับสิ่งใหม่ๆ ต้องการกำลังใจและความต้องการกิจกรรมและวิทยากรจากภายนอก ควรมีการสนับสนุนด้านกีฬาและนันทนาการ การจัดกิจกรรมการดูแลและส่งเสริมสุขภาพตนเองในภาวะหรือสถานการณ์ที่เจ็บป่วยในเรือนจำเพิ่มขึ้น¹⁰⁻¹¹

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบอีกว่า การส่งเสริมสุขภาพของผู้ต้องขัง นอกจากสภาพที่แออัด จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพ ทำให้กิจกรรมไม่ครอบคลุมทุกคน ทั้งที่สุขภาพแข็งแรง ไม่เจ็บป่วย และมีภาวะเจ็บป่วย มีโรคประจำตัว การสอบถามความต้องการด้านสุขภาพของผู้ต้องขังและการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดของผู้ต้องขังที่ตรงกับความต้องการของการจ้างงานหรือผู้ประกอบการ เพื่อให้ผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษได้เตรียมพร้อมทั้งในด้านร่างกายและจิตใจและการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดก่อนออกจากเรือนจำ รวมไปถึงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อลดความ

แออัดในเรือนจำ เป็นการตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพได้ตรงประเด็น^{5,12} การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของเรือนจำ โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วม ที่ให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้ต้องขัง เป็นแนวทางการดำเนินงานที่มีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ตั้งแต่ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมรับประโยชน์ ทำให้บรรยากาศการทำงานมีความต่อเนื่องและยั่งยืน¹³⁻¹⁴

2. ผลการพัฒนายุทธศาสตร์แสดงให้เห็นว่า การพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย ได้ยุทธศาสตร์ที่ได้มีความครอบคลุมทุกมิติสุขภาพของผู้ต้องขังและมิติการดูแลสุขภาพ และระบบบริการสุขภาพของประเทศ เพื่อให้ทุกคนทวียเข้าถึงบริการสุขภาพและมีสุขภาพดี ยุทธศาสตร์นี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)¹ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่มีการพัฒนาประเทศและขับเคลื่อนการพัฒนาเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี ครอบคลุมทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญา และสังคม เน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาพในทุกรูปแบบที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาพที่ครอบคลุมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางให้มีสุขภาพดีและมีทักษะด้านสุขภาพที่เหมาะสมและพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาพที่ดี¹⁵

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย นอกจากจะดูแลสุขภาพของผู้ต้องขัง ยังมียุทธศาสตร์การสนับสนุนบริการสุขภาพ หมายรวมถึง เจ้าหน้าที่ในเรือนจำที่ดูแลสุขภาพ ถ้าเจ้าหน้าที่มีสุขภาพไม่พร้อมในการดูแลสุขภาพ อาจส่งผลให้การดำเนินงานไม่บรรลุผลที่ตั้งไว้ ดังนั้นการดูแลสุขภาพเจ้าหน้าที่ในเรือนจำต้องได้รับการดูแลเช่นเดียวกับสุขภาพผู้ต้องขัง¹⁶⁻¹⁷

3. ผลการประเมินยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย แสดงให้เห็นว่า ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย มีความเหมาะสม ความสอดคล้องกับนโยบายความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เมื่อทดลองใช้ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย โดยคัดเลือกกิจกรรมที่ตรงกับ

ความต้องการของผู้ต้องขัง นอกเหนือจากกิจกรรมจำเป็นพื้นฐานที่ทางเรือนจำและโรงพยาบาลและเครือข่ายสุขภาพจัดให้ พบว่า ได้รับความร่วมมือจากผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่เป็นอย่างดี ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านร่างกาย ควบคู่ด้านจิตใจ มีการประเมินสุขภาพจิตเป็นระยะๆ โดยเฉพาะผู้ต้องขังสูงอายุ มีการสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมเพิ่มขึ้น กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน การแข่งขันกีฬา กิจกรรมนันทนาการ การประกวดร้องเพลง เป็นต้น เพื่อพัฒนาสภาพร่างกาย จิตใจ และสังคมของผู้ต้องขัง รวมทั้งการส่งเสริมและฝึกอาชีพ ภายในเรือนจำควรตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง โดยเน้นทักษะอาชีพส่วนบุคคลมากขึ้น เช่น นวดแผนไทย สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพส่วนตัวได้จริงหลังพ้นโทษ¹⁸⁻²⁰

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านนโยบาย กำหนดแนวทางหรือวางแผน นโยบายการส่งเสริมสุขภาพผู้ต้องขังเพื่อให้ครอบคลุมมิติ สุขภาพและมิติการดูแลสุขภาพของผู้ต้องขัง

2. ด้านปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ ส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ต้องขัง ในพื้นที่อื่นๆ ที่มี บริบทใกล้เคียงกัน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุก ภาคส่วน

3. ด้านวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาระบบ บริการสาธารณสุขสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องพัฒนาเจ้าหน้าที่ในเรือนจำด้านสุขภาพและพัฒนา ทักษะการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ต้องขังอย่าง สม่าเสมอและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

ควรมีการวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ แบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม ภายในเรือนจำ และควรมีการวิจัยเชื่อมโยงเพื่อสร้างเครือข่าย การส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมผู้ต้องขังในเรือนจำอื่นๆ ให้ครอบคลุมทุกภูมิภาคและทั่วประเทศต่อไป

References

1. National strategy. (2018-2037). Government gazette; 2018. p 135. (in Thai)
2. Ministry of Public Health. The 20- year national strategy (public health). Bangkok: Office of policy and strategy Office of the Permanent Secretary. Ministry of Public Health; 2016. (in Thai)
3. Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health. Guideline for the development of a public health service system for prison inmates. Samut sakhon. Born to B Publishing Company Limited; 2019. (in Thai)
4. Niyomwan N. Crisis management of prisoners custody in Thailand. Journal of MCU Peace Studies. 2018;6(3):1159-70. (in Thai)
5. Ministry of Justice. Report to the cabinet about the situation and ways to reduce overcrowding of inmates in a prison on January 28. Bangkok. Ministry of Justice; 2020. (in Thai)
6. Loei Provincial Prison. General information prisoner report forms. Loei: Loei prison; 2020. (in Thai)
7. National Health Act, B.E. 2007. Government gazette; 2007. p 2-29. (in Thai)
8. Taro Y. Statistics- an introductory analysis. 3rd ed. New York: Haper and Row Publication; 1973.
9. Kasornphaet P. Strategy planning for education management. Bangkok: Suwiriyasas; 2000. (in Thai)
10. Chuaykong J. Strategies for promoting education success at the first stage. Fundamentasl of inmates in prison and correctional institutions in district 9 in a concrete. Way. Thaksin University. 2015;15(1):168-80. (in Thai)

11. Geitona M., Milioni S. Health status and access to health services of female prisoners in Greece: a cross-sectional survey. *Geitona and Milioni BMC Health Services Research*. 2016; 16:243 DOI 10.1186/s12913-016-1506-3
12. Michelle B., Khadoudja C. "Health-Promotion Prison: theory to practice." *Global Health Promotion*. 2016;23:66-74.
13. Phol-ngam P. Community business: principle and research methods. Loei: Loei Rajabhat University; 2000. (in Thai)
14. Srimala R. Community health management by participation approach: a case study of Chachoengsao province. *VRU Research and Development Journal Humanities and Social Science*. 2016;11(3):159-68. (in Thai)
15. Ministry of Public Health. Master plan under the national strategy issues to promote Thai people to have good health Bangkok. Ministry of Public Health; 2017. (in Thai)
16. Wajanasara K. Research project for development of service system and health promotion of prisoners in years 2017. Institute for Population and Social Research Mahidol University; 2017. (in Thai)
17. Lines R. (2008). The right to health of prisoners in international human rights law. *International Journal of Prisoner Health*. March 2008;4(1):3-53.
18. Laolongin W. Repeat offenses of prison inmates Maha Sarakham province. *Journal of Maha Sarakham Rajabhat University*. 2009;3(1):29-38. (in Thai)
19. Kansri J, Mdali C, Teiankool N, Srinuan P, Yodthongdee N. Effectiveness of a mental health promotion program on the mental health among older adults. *Journal of Health and Nursing Research*. 2020;36(2):95-107. (in Thai)
20. Phimphanchaiyaboon L, Phasuk S, Angsirirak N, Boonlorn N, Prakhinkit S. The relationship between social support and stress of caregivers caring for patients with schizophrenia. *Journal of Health and Nursing Research*. 2021;37(2):263-73. (in Thai)